Lietas arhīva Nr. CA-0566-18/35
ECLI:LV:RAT:2018:0705.C17172112.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2018.gada 5.jūlijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Sandra Krūmiņa,
tiesnese Dace Jansone,
tiesnese Inese Grauda,
ar tiesas sēžu sekretāri Inesi Pelēkzirni,
piedaloties prasītāja pilnvarotajai pārstāvei zvērināta advokāta palīdzei Inesei Greķei,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu SIA „Gelvora" prasībā pret /pers. B/ un /pers. C/ par parāda, procentu un līgumsoda piedziņu sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Jūrmalas pilsētas tiesas 2013.gada 31.maija spriedumu daļā, ar kuru piedzīts līgumsods.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] Starp AS "Baltic Trust Bank" (pēc nosaukuma maiņas – AS "GE Money Bank") un /pers. B/ 2007.gada 13.novembrī noslēgts aizdevuma līgums, pamatojoties uz kuru pēdējais saņēmis aizdevumu automašīnas iegādei 9 800 EUR apmērā ar procentiem līdz 2014.gada 13.novembrim.

Līgumā noteikts, ka aizdevuma summa atmaksājama un procenti maksājami saskaņā ar līgumam pievienoto maksājumu grafiku (2.2.2.punkts) un ka par maksājumu kavējumiem tiek aprēķināts līgumsods 0,5 % apmērā no kavētās maksājuma summas par katru kavējuma dienu (6.3.punkts).

Starp AS "Baltic Trust Bank" (pēc nosaukuma maiņas – AS "GE Money Bank") un /pers. C/ 2007.gada 13.novembrī noslēgts galvojuma līgums, ar kuru pēdējā apņēmusies atbildēt kā pats parādnieks par /pers. B/ no 2007.gada 13.novembra aizdevuma līguma izrietošajām maksāšanas saistībām.

[2] AS "GE Money Bank" 2012.gada 21.decembrī cēlusi tiesā prasību pret /pers. B/ un /pers. C/, kurā lūgusi piedzīt no /pers. B/ aizdevuma pamatparādu 5 965,73 LVL (8 488,47 EUR) apmērā, procentus par laiku no 2009.gada 23.janvāra līdz 2012.gada 25.oktobrim 917,88 LVL (1 306,03 EUR) apmērā, līgumsodu par laiku no 2009.gada 24.marta līdz 2012.gada 15.februārim 5 965,73 LVL (8 488,47 EUR) apmērā, kopā 12 849,34 LVL (18 282,96 EUR), un no /pers. C/ aizdevuma pamatparādu 5 965,73 LVL (8 488,47 EUR) apmērā, procentus par laiku no 2009.gada 23.janvāra līdz 2012.gada 25.oktobrim 917,88 LVL (1 306,03 EUR) apmērā, līgumsodu par laiku no 2009.gada 24.marta līdz 2012.gada 15.februārim 5 965,73 LVL (8 488,47 EUR) apmērā, kopā 12 849,34 LVL (18 282,96 EUR); noteikt, ka no atbildētājiem piedzenamā kopējā summa nedrīkst pārsniegt 12 849,34 LVL (18 282,96 EUR); noteikt, ka prasītājam ir tiesības saņemt no atbildētājiem likumiskos 6 % gadā no parāda summas par laiku līdz sprieduma izpildei.

Prasītājs prasības pieteikumā atsaucies uz Civillikuma 1319., 1587., 1589., 1698., 1702., 1753., 1756., 1759.,pantu, 1762.panta 1.punktu, 1764.pantu, 1765.panta pirmo daļu, 1811., 1828., 1934., 1943.pantu un prasību pamatojis ar šādiem apstākļiem.

/pers. B/ kopš 2009.gada februāra nav pienācīgi pildījis savas no 2007.gada 13.novembra aizdevuma līguma izrietošās maksāšanas saistības, pieļaujot kavējumus, kā rezultātā uzkrājies parāds.

Prasītājs 2012.gada 16.februārī nosūtījis atbildētājiem paziņojumu par vienpusēju atkāpšanos no aizdevuma līguma, ja parādsaistības netiks nokārtotas līdz 2012.gada 27.februārim. Tā kā parāds nav samaksāts, aizdevuma līgums uzskatāms par izbeigtu.

Pēc stāvokļa uz 2012.gada 25.oktobri aizdevuma pamatparāds ir 5 965,73 LVL (8 488,47 EUR) apmērā, aizdevuma procentu parāds – 917,88 LVL (1 306,03 EUR) apmērā. Pēc atkāpšanās no aizdevuma līguma rēķināti likumiskie 6 % gadā.

Līgumsods aprēķināts 13 751,09 EUR apmērā, bet prasītājs to samazinājis līdz pamatparāda apmēram.

Tā kā /pers. C/ ir devusi ekspromisorisko galvojumu, prasītājam sprieduma izpildes stadijā ir tiesības izvēlēties, no kura atbildētāja piedziņa izdarāma vispirms un kādā apmērā.

[3] /pers. C/ savā rakstveida paskaidrojumā prasību nav atzinusi, citu starpā norādot šādus iebildumus.

Atbildētāji ir atzīstami par patērētājiem Patērētāju tiesību aizsardzības likuma izpratnē, līdz ar to strīda izšķiršanā piemērojamas patērētāju tiesību aizsardzību regulējošās tiesību normas.

Aizdevuma līguma noteikums par līgumsodu 0,5 % apmērā no kavētā maksājuma par katru kavēto dienu atzīstams par netaisnīgu, līdz ar to nav piemērojams.

Prasītājs aizdevuma un galvojuma līgumus ar /pers. C/ nav apspriedis, un pēdējai nav bijusi iespēja ar tiem rūpīgi iepazīties, konsultējoties ar juristu. Līgumu teksti bija sastādīti iepriekš pēc prasītāja izstrādāta tipveida standarta, bez tam aizdevuma līgums bija parakstīts pirms galvojuma līguma slēgšanas.

Līgumsods ir nesamērīgi liels, jo ir ievērojami augstāks par banku sektorā pieņemto līgumsoda likmi. Ja šāds līgumsods tiek piemērots, tas jau 200 dienu laikā var sasniegt pamatparāda apmēru.

[4] Ar Jūrmalas pilsētas tiesas 2013.gada 31.maija spriedumu prasība apmierināta daļēji – nospriests piedzīt no /pers. B/, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. C/, pamatparādu 5 965,73 LVL (8 488,47 EUR) apmērā, aizdevuma procentus par laiku no 2009.gada 23.janvāra līdz 2012.gada 25.oktobrim 917,88 LVL (1 306,03 EUR) apmērā, līgumsodu par laiku no 2009.gada 24.marta līdz 2012.gada 15.februārim 5 965,73 LVL (8 488,47 EUR) apmērā un tiesas izdevumus 393,30 LVL (559,62 EUR) apmērā; noteikts, ka prasītājam ir tiesības saņemt no /pers. B/, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. C/, likumiskos 6 % gadā no piespriestās, bet nesamaksātās pamatparāda summas par laiku līdz sprieduma izpildei.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[4.1] /pers. B/ 2007.gada 13.novembra aizdevuma līgumu nav apstrīdējis, līdz ar to tas uzskatāms par tiesiski noslēgtu. Civillikuma 1587.pants

paredz, ka tiesīgi noslēgti līgumi ir jāpilda.

No /pers. B/ bankas konta pārskata izriet, ka aizņēmējs aizdevuma summu ir saņēmis.

Saskaņā ar Civillikuma 1943., 1946.pantu aizņēmējam jāatdod tāda pati summa vai tāds pats daudzums, kādu viņš saņēmis, un jāmaksā procenti par aizdevumu, ja tādi bijuši tieši norunāti.

/pers. B/ bankas konta pārskats apliecina, ka aizņēmējs savas maksāšanas saistības nav pienācīgi pildījis un ir pielaidis nokavējumus, kā rezultātā uzkrājies parāds - pamatparāds 5 965,73 LVL apmērā un aizdevuma procenti par laiku no 2009.gada 23.janvāra līdz 2012.gada 25.oktobrim 917,88 LVL apmērā. Atbildētāji nav izteikuši iebildumus pret parāda aprēķinu, kā arī nav iesnieguši tiesā maksājumu dokumentus, kas apliecinātu parāda samaksu, līdz ar to minētās summas piedzenamas.

[4.2] Saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi. Civillikuma 1717.pants paredz, ka līgumsodu var pievienot katram līgumam (..). Līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas

Atbildētāja/pers. C/ nepamatoti norādījusi, ka aizdevuma līgumā noteiktais līgumsods ir nesamērīgs, jo, kā izriet no prasības pieteikuma un parāda summas aprēķina, prasītājs piedzenamo līgumsodu samazinājis līdz pamatparāda apmēram.

Nav pamata secinājumam, ka /pers. C/ nav bijusi iespēja iepazīties ar 2007.gada 13.novembra aizdevuma līguma noteikumiem, jo atbildētāja, parakstot galvojuma līgumu, ir apliecinājusi, ka viņa ir iepazinusies ar aizdevuma līguma noteikumiem un ka viņai tie ir pilnībā saprotami. Lietā nav pierādījumu tam, ka atbildētāja galvojuma līgumu noslēgusi piespiedu kārtā.

Līdz ar to arī prasītais līgumsods no atbildētājiem piedzenams.

[4.3] Parakstot 2007.gada 13.novembra galvojuma līgumu, kas nav apstrīdēts, /pers. C/ ir uzņēmusies pienākumu atbildēt kā pats parādnieks par /pers. B/ no 2007.gada 13.novembra aizdevuma līguma izrietošajām maksāšanas saistībām.

Prasītājs lūdzis piedzīt parādu kopā 12 849,34 LVL apmērā vienlaikus no abiem atbildētājiem, nenorādot secību, kādā piedziņa vēršama. Nav konstatējams pamats parāda solidārai piedziņai no abiem atbildētājiem, līdz ar to nosakāms, ka parāds piedzenams no /pers. B/, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. C/.

[4.4] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu prasītājam nosakāmas tiesības saņemt no atbildētājiem likumiskos 6 % gadā no piespriestās, bet neatmaksātās pamatparāda summas par laiku līdz sprieduma izpildei.

[5] /pers. C/ 2013.gada 17.jūnijā iesniegusi apelācijas sūdzību, ar kuru pārsūdzējusi pirmās instances tiesas spriedumu pilnā apmērā.

Apelācijas sūdzībā starp citiem norādīti šādi argumenti.

Tiesa spriedumā nav izvērtējusi atbildētājas paskaidrojumos norādītos apstākļus no patērētāju tiesību aizsardzību regulējošo tiesību normu viedokļa.

Patērētāju tiesību aizsardzības likums paredz, ka līguma noteikumi, kas nav apspriesti un ir pretrunā ar līgumslēdzēju tiesiskās vienlīdzības principu, uzskatāmi par netaisnīgiem līguma noteikumiem un nav piemērojami, un ka tieši pakalpojuma sniedzējam ir pienākums pierādīt, ka līguma noteikumi ar patērētāju ir apspriesti. Likums arī nosaka, ka par netaisnīgiem uzskatāmi līguma noteikumi, kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu.

Tiesa nav ņēmusi vērā, ka prasītājs nav pierādījis, ka galvojuma līgums tika apspriests un ka /pers. C/ bija iespēja rūpīgi iepazīties ar aizdevuma līguma noteikumiem. Faktiski ne galvojuma līgums, ne aizdevuma līgums ar /pers. C/ nav ticis apspriests, bez tam viņa nekādi nav varējusi ietekmēt aizdevuma līguma noteikumus, jo nav bijusi šī līguma slēdzēja.

[6] Ar Jūrmalas pilsētas tiesas tiesneša 2013.gada 27.septembra lēmumu /pers. C/ atbrīvota no valsts nodevas 375,59 LVL apmērā samaksas valsts ienākumos par apelācijas sūdzības iesniegšanu.

[7] Prasītāja firma 2013.gada 4.decembrī mainīta no AS „GE Money Bank" uz AS "GE Capital Latvia".

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 14.aprīļa protokollēmumu prasītājs AS "GE Capital Latvia" aizstāts ar tā tiesību pārņēmēju cesionāru UAB "Gelvora" filiāli Latvijā.

[8] UAB "Gelvora" filiāle Latvijā savā rakstveida paskaidrojumā apelācijas sūdzību nav atzinusi, norādot, ka /pers. B/ ir uzskatāms par patērētāju, bet galviniece /pers. C/ nav uzskatāma par patērētāju.

[9] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2014.gada 28.aprīlī nospriedusi UAB "Gelvora" filiāles Latvijā prasību apmierināt daļēji, taisot pirmās instances tiesas spriedumam analogu spriedumu un pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai.

Tiesa konstatējusi, ka abi atbildētāji ir uzskatāmi par patērētājiem Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 3.punkta izpratnē, bet aizdevuma līguma noteikums par līgumsodu nav atzīstams par netaisnīgu.

/pers. C/, parakstot galvojuma līgumu, ir apliecinājusi, ka ir iepazinusies ar aizdevuma līguma noteikumiem un ka viņai tie ir saprotami, un nav cēlusi tiesā prasību (pretprasību) par aizdevuma līguma vai kāda tā punkta atzīšanu par netaisnīgu vai spēkā neesošu.

Līgumsods par laiku no 2009.gada 24.marta līdz 2012.gada 15.februārim, kas samazināts līdz pamatparāda (8 488,47 EUR) apmēram, ir vērtējams kā taisnīgs un samērīgs.

[10] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2015.gada 11.novembra lēmumu prasītājs UAB "Gelvora" filiāle Latvijā aizstāts ar tā tiesību pārņēmēju SIA "Gelvora".

[11] Ar Augstākās tiesas 2016.gada 23.februāra rīcības sēdes lēmumu ierosināta kasācijas tiesvedība sakarā ar /pers. C/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 28.aprīļa spriedumu daļā, ar kuru no /pers. B/, bet piedziņas pilnīgas vai daļējas neiespējamības gadījumā no /pers. C/, piedzīts līgumsods 8 488,47 EUR apmērā un tiesas izdevumi 575,27 EUR apmērā, bet atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību par tiesas spriedumu pārējā daļā.

[12] Augstākā tiesa, izskatījusi /pers. C/ kasācijas sūdzību, 2017.gada 24.oktobrī nospriedusi atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 28.aprīļa spriedumu daļā par līgumsoda 8 488,47 EUR apmērā un tiesāšanās izdevumu piedziņu un lietu šajā daļā nodot jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesai.

Augstākā tiesa, iepazinusies ar kasācijas sūdzības argumentiem, ir konstatējusi, ka starp pusēm vairs nav strīda par to, ka abi atbildētāji izskatāmajā lietā ir uzskatāmi par patērētājiem un ka strīda izšķiršanā bez vispārējām Civillikuma normām piemērojamas arī speciālās Patērētāju tiesību aizsardzības likuma normas.

Augstākā tiesa norādījusi, ka apelācijas instances tiesa nav pareizi piemērojusi Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta vienpadsmito daļu, nav pienācīgi izvērtējusi aizdevuma līguma noteikuma par līgumsodu taisnīgumu, līdz ar to spriedums daļā par līgumsoda piedziņu nevar tikt atzīts par likumīgu un pamatotu.

[13] Apelācijas sūdzības iesniedzējas – atbildētājas /pers. C/ pilnavotais pārstāvis /pers. I/ uz apelācijas instances tiesas sēdi neieradās, ar rakstveida pieteikumu ir lūdzis lietu izskatīt bez viņa piedalīšanās, norādot, ka atbildētāja apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru no atbildētājiem piedzīts līgumsods, uztur un ka prasība daļā par līgumsoda piedziņu nav pamatota.

[14] SIA "Gelvora" pilnvarotā pārstāve Inese Greķe apelācijas instances tiesas sēdē prasību daļā par līgumsoda piedziņu uzturēja, norādot, ka aizdevuma līguma noteikums par līgumsodu ir taisnīgs un prasītais līgumsods ir samērīgs.

[15] Atbildētājs/pers. B/ uz apelācijas instances tiesas sēdi neieradās, par neierašanās iemesliem tiesu nav informējis.

Tā kā atbildētājam par tiesas sēdes laiku un vietu paziņots pienācīgi, tiesa atzina par iespējamu lietu izskatīt bez viņa piedalīšanās.

M o t ī v u d a ļ a

[16] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija, noklausījusies klātesošā lietas dalībnieka paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietai pievienotos pierādījumus, apsvērusi apelācijas sūdzībā norādītos argumentus, ņemot vērā Augstākās tiesas 2017.gada 24.oktobra spriedumā šajā lietā norādīto, atzīst, ka /pers. C/ apelācijas sūdzība ir pamatota, bet SIA "Gelvora" prasība par līgumsoda piedziņu nav pamatota šādu apsvērumu dēļ.

[16.1] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 28.aprīļa spriedums daļā, ar kuru nospriests piedzīt no /pers. B/, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. C/, pamatparādu 8 488,47 EUR apmērā, aizdevuma procentus par laiku no 2009.gada 23.janvāra līdz 2012.gada 25.oktobrim 1 306,03 EUR apmērā, un noteikts, ka prasītājam ir tiesības saņemt no /pers. B/, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. C/, likumiskos 6 % gadā no piespriestās, bet nesamaksātās pamatparāda summas (8 488,47 EUR) par laiku līdz sprieduma izpildei, saskaņā ar Civilprocesa likuma 434.panta otrās daļas 1.punktu 2016.gada 23.februārī ir stājies likumīgā spēkā.

Apelācijas kārtībā atkārtoti izskatāma SIA "Gelvora" prasība pret /pers. B/ un /pers. C/ daļā par līgumsoda piedziņu, kā arī jautājums par tiesas izdevumu atlīdzināšanu.

[16.2] Civillikuma 1716.pantā (redakcijā, kas bija spēkā uz aizdevuma līguma noslēgšanas brīdi) noteikts, ka līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi. Civillikuma 1717.pants paredz, ka līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas.

2007.gada 13.novembra aizdevuma līguma 6.3.punktā ir pielīgts nokavējuma līgumsods 0,5 % dienā no savlaicīgi nesamaksātās summas par katru kavēto dienu.

[16.3] Tā kā atbildētāji ir atzīstami par patērētājiem Patērētāju tiesību aizsardzības likuma izpratnē, tiesai saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta vienpadsmito daļu (redakcijā, kas ir spēkā lietas izskatīšanas laikā), izšķirot strīdu, jāizvērtē līguma noteikumi un strīda atrisināšanai attiecībā uz patērētāju nav jāpiemēro līgumā ietvertie netaisnīgie noteikumi.

Kā izriet no minētās tiesību normas un kā norādīts arī Augstākās tiesas 2017.gada 24.oktobra spriedumā šajā lietā un spriedumos citās lietās (sk., piemēram, Augstākās tiesas 2016.gada 15.decembra spriedumu lietā Nr.SKC-383/2016, 2016.gada 3.marta spriedumu lietā Nr.SKC-94/2016), tiesai ir pienākums izvērtēt līguma, kas noslēgts ar patērētāju, noteikumu atbilstību labticīguma prasībām un tos nepiemērot, ja šādi noteikumi ir netaisnīgi no patērētāju tiesību viedokļa, turklāt neatkarīgi no tā, vai patērētājs izteicis kādus konkrētus iebildumus vai cēlis attiecīgu prasību. Konstatējot, ka līguma noteikums par līgumsodu ir netaisnīgs, tas vispār netiek piemērots, līdz ar to šādā gadījumā līgumsods nevar tikt samazināts un piedzīts mazākā apmērā (sk., piemēram, Augstākās tiesas 2016.gada 1.jūlija spriedumu lietā Nr.SKC-277/2016).

Atbildētāja/pers. C/ ir norādījusi uz konkrētiem Patērētāju tiesību aizsardzības likuma pārkāpumiem – ka aizdevuma līguma noteikums par līgumsodu ir netaisnīgs, jo līgums nav apspriests un līgumsods noteikts nesamērīgi liels, līdz ar to tiesai vēl jo vairāk ir pienākums izvērtēt viņas apsvērumu pamatotību.

[16.4] Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešā daļa paredz, ka līguma noteikums, kuru līgumslēdzējas puses savstarpēji nav apspriedušas, ir netaisnīgs, ja tas, pretēji labticīguma prasībām, rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. Likuma 6.panta trešās daļas 4.punktā noteikts, ka par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu.

[16.5] Saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta piekto, sesto, septīto daļu līguma noteikums vienmēr uzskatāms par savstarpēji neapspriestu, ja līgums sastādīts iepriekš un patērētājam līdz ar to nav bijis iespējams ietekmēt tā noteikumus. Ja ir apspriesti līguma atsevišķi noteikumi, tad nevar uzskatīt, ka savstarpēji apspriesti ir arī pārējie līguma noteikumi. Tas, ka līguma noteikumi ir savstarpēji apspriesti ar patērētāju, jāpierāda pakalpojuma sniedzējam.

Tulkojot minētās tiesību normas, ņemams vērā Eiropas Kopienas Padomes 1993.gada 5.aprīļa direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 4.panta otrajā daļā noteiktais, ka noteikumu vienmēr uzskata par tādu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanas, ja tas ir sastādīts iepriekš un patērētājam tādēļ nav bijusi iespēja iespaidot tā saturu, jo īpaši, saistībā ar iepriekš noformulētiem standartlīgumiem.

Augstākās tiesas Senāts 2006.gada 7.marta spriedumā lietā Nr.SKA-59 norādījis, ka par apspriestu līguma noteikumu ir atzīstams tāds līguma noteikums, par kuru līgumslēdzēji, savstarpēji apspriežoties (savstarpēji apmainoties viedokļiem), ir vienojušies, un ka parakstīts līgums pats par sevi nav pietiekams pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda katru līguma noteikumu atsevišķi.

Prasītājs nav iebildis pret atbildētājas norādīto, ka aizdevuma līgums bijis iepriekš noformulēts standartlīgums, nav norādījis, kādā veidā ir apspriedis ar atbildētājiem aizdevuma līguma 6.3.punkta noteikumu, kā arī nav iesniedzis attiecīgus pierādījumus, līdz ar to šis līguma punkts vērtējams kā neapspriests līguma noteikums.

[16.6] Vērtējot līguma noteikuma par līgumsodu taisnīgumu, ir jānoskaidro, vai nav noteikts neproporcionāli liels līgumsods, vai līguma noteikums nav pretrunā labas ticības principam un nenostāda patērētāju neizdevīgākā stāvoklī.

Augstākā tiesa savā 2015.gada 30.septembra spriedumā lietā Nr.SKC-219/2015 skaidrojusi, ka kritēriji līgumsoda samērīguma izvērtēšanai ir ne tikai parāda pamatsummas apmērs, bet arī citi apstākļi, piemēram, laika posms, par kuru līgumsods aprēķināts, pārkāpuma radītās ekonomiskās sekas.

Konkrētajā gadījumā līgumsods noteikts nevis kā konkrēti izmērāms "pametums", kas samērots ar iespējamām pārkāpuma radītajām ekonomiskām sekām, bet kā maksājums, kas var augt līdz bezgalībai un kas gada laikā var sasniegt pat 180 % no kavētā maksājuma. Prasītājs, iekļaujot līgumā noteikumu par šādu līgumsodu, kam ir izteikti sodošs raksturs, nav rīkojies labticīgi un ir nostādījis patērētājus neizdevīgākā stāvoklī.

Prasītājs nav pamatojis līgumā noteiktā līgumsoda samērīgumu un atbilstību banku sektorā attiecīgajā laika posmā pieņemtajām līgumsoda likmēm, kā arī nav norādījis uz zaudējumiem, ko radījusi maksājumu savlaicīga neveikšana, līdz ar to nav pamata secinājumam, ka šāda līgumsoda noteikšana ir ekonomiski pamatota.

Jāpiezīmē, ka Civillikuma 1716.pants no 2014.gada 1.janvāra ir papildināts ar trešo daļu, kas nosaka, ka līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra, proti, pantā ir atspoguļots likumdevēja viedoklis, ka līgumā nevar tikt noteikts līgumsods, kas var augt līdz bezgalībai.

Secināms, ka aizdevuma līguma noteikums par līgumsodu ir netaisnīgs un nav piemērojams, attiecīgi prasība daļā par līgumsoda piedziņu kā nepamatota noraidāma.

[16.7] Secināms, ka pirmās instances tiesa nav pareizi piemērojusi Patērētāju tiesību aizsardzības likuma normas, kā rezultātā taisījusi nepamatotu spriedumu daļā par līgumsoda piedziņu.

[16.8] Tā kā SIA "Gelvora" prasība ir daļēji apmierināta, saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no /pers. B/, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. C/, piespriežami prasītāja samaksātā valsts nodeva par prasības pieteikuma iesniegšanu (534,42 EUR) proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, konkrēti, 286,29 EUR apmērā.

Tā kā /pers. C/ tika atbrīvota no valsts nodevas samaksas par apelācijas sūdzības iesniegšanu un apelācijas sūdzība ir atzīta par daļēji pamatotu, no SIA "Gelvora" saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta trešo daļu valsts ienākumos piespriežama iepriekš nesamaksātā valsts nodeva (534,42 EUR) proporcionāli tai prasījuma daļai, kura noraidīta, konkrēti, 248,13 EUR apmērā.

Lietā ir bijuši ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 31,89 EUR apmērā (pirmās instances tiesā 12,04 EUR, apelācijas instances tiesā 19,85 EUR), līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu aprēķināms, ka atbildētājiem jāsedz šo izdevumu daļa proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai 17,08 EUR apmērā, t.i. katram 8,54 EUR apmērā, bet prasītājam jāsedz šo izdevumu daļa proporcionāli noraidītajai prasījuma daļai 14,81 EUR apmērā. Tā kā prasītājs, ceļot prasību, jau ir samaksājis ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7,83 EUR apmērā, no tā piedzenami iepriekš nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 6,98 EUR apmērā.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432. – 434.pantu, 454.panta pirmo, otro daļu, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

SIA "Gelovora" prasību pret /pers. B/ un /pers. C/ par līgumsoda piedziņu noraidīt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, bet pilnīgas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu SIA "Gelvora", reģistrācijas Nr.40103837691, tiesas izdevumus 286,29 EUR (divi simti astoņdesmit sešu *euro*, 29 *centu*) apmērā.

Piedzīt no SIA "Gelvora", reģistrācijas Nr.40103837691, valsts ienākumos valsts nodevu 248,13 EUR (divi simti četrdesmit astoņu *euro*, 13 *centu*) apmērā un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 6,98 EUR (sešu *euro*, 98 *centu*) apmērā. Valsts nodeva iemaksājama kontā Nr.LV55TREL1060190911200, saņēmējs: Valsts kase, NMR90000050138, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: valsts nodeva civillietā Nr.C17172112.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,54 EUR (astoņu *euro*, 54 *centu*) apmērā.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 8,54 EUR (astoņu *euro*, 54 *centu*) apmērā.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi civillietā Nr.C17172112. Dokuments, kas apliecina tiesas izdevumu samaksu valsts ienākumos, iesniedzams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Spriedums daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgi izpildāms 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākajā tiesā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā un samaksājot drošības naudu 300 EUR apmērā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	S.Krūmiņa
Tiesnese	D.Jansone
Tiesnese	I.Grauda